

A SZARVAS GÁBOR NYELVMŰVELŐ NAPOK (1970–) ÖTVEN ÉVE

Több mint fél évszázaddal ezelőtt, 1970 októberében tartottak először nyelvművelő napokat Adán. Az Adáról elszármazott neves magyar nyelvtudósnak, Szarvas Gábornak a neve fémjelzi őket. Az adaiak mindig is büszkéek voltak a város nagy szülöttére, aki az MTA megbízásából 1872-ben megindította a Magyar Nyelvőr című folyóiratot, aki Simonyi Zsigmonddal együtt szerkesztette a háromkötetes Magyar nyelvtörténeti szótárt, és aki az új ortológia vezéregyéniségeként a magyar nyelvművelés megalapítójának számít. Már a XIX. század végén, 1896-ban szobrot állítottak neki Ada polgárai (ez azonban csak az első világháborút követő impériumváltásig maradt a helyén). 1972-ben, a Nyelvőr centenáriumán újabb szoboravatóra kerül sor: Szarvas Gábor bronz mellszobrát, Almási Gábor alkotását leplezték le. Ez alkalommal Bárczi Géza akadémikus méltatta Szarvas Gábor munkásságát és érdemeit. „Jelentékeny mértékben Szarvas Gábor érdeme, hogy most magyarul úgy írhatunk és beszélhetünk, ahogy írunk és beszélünk” – mondta a nyelvészprofesszor.

A Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok megindítását az 1960-as években Jugoszláviában kialakult kedvező politikai légkör tette lehetővé. Ebben a liberálisnak nevezett időszakban egyfajta ideológiai enyhülésre került sor. Ekkor valósult meg az anyanyelvi pótktatásnak, a szerb tanítási nyelvű tagozatra járó magyar diákok anyanyelvápolásának az eszméje, 1969-ben jött létre Újvidéken a Hungarológiai Intézet, 1971-ben indult két szabadkai folyóirat, az Üzenet és a Létünk, valamint a Magyar Szó társlapjaként a Nyelvművelő. „Ada nem feledkezik meg nagyjairól” – írta Urbán János a Magyar Szó 1968. december 23-ai számában. Ebben a cikkben Szarvas Gábor emlékének a megőrzéséről esik szó. 1969-ben már nyilvánvaló lett, hogy a következő évben Szarvas Gábor Nyelvművelő Napokat fognak tartani Adán.

A szervezők előtt példaértékűnek számított, hogy a felvidéki Kassán már tartanak Kazinczy Nyelvművelő Napokat. Az adai Nyelvművelő Napok Szarvas Gábor életének és munkásságának, valamint

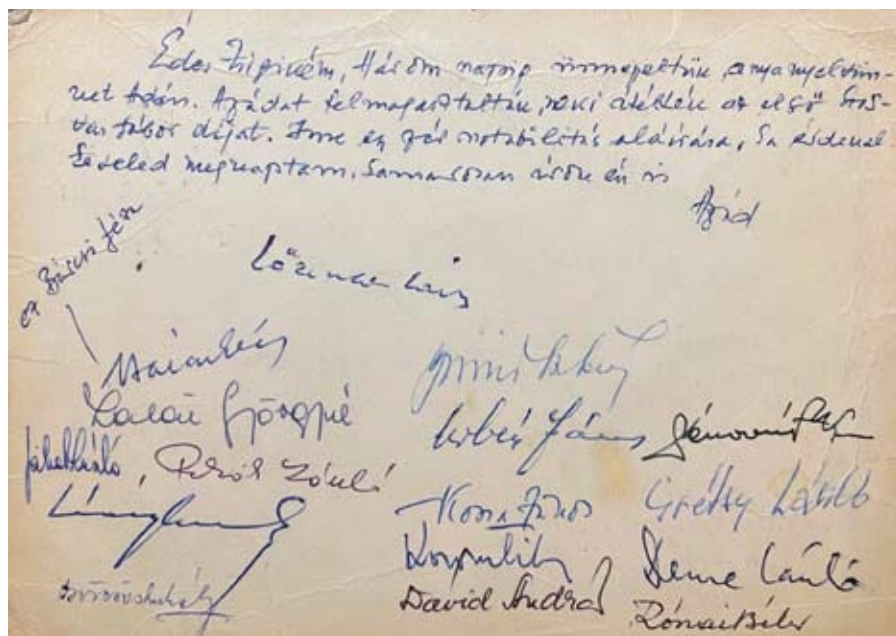
Szarvas Gábor-gobelin Adán, a Szarvas Gábor-émlékszobában
(Balázs Géza felvétele)

a tudományos igényű nyelvművelésnek a jegyében került megrendezésre. Kiálították Szarvas Gábor hagyatékát, egy küldöttség meglátogatta a nyelvész sírját, a nyelvművelésben elért eredményeiért Szarvas Gábor-díjjal tüntették ki Kossa Jánost, továbbá előadások hangzottak el a jugoszláviai magyarok nyelvhasználati helyzetéről, nehézségeiről, kérdéseiről. Az előadók közt találjuk Lőrincze Lajost, Rehák Lászlót, Keck Zsigmondot (azaz Kossa Jánost), Deme Lászlót és Kovács Józsefet.

1972-ben a Magyar Nyelvőr százéves jubileumához kötődött a Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok. A rendezvény fénypontja a szoboravató volt. A szobor a Szarvas Gábor-émlékműpályázat díjazott alkotásaként került a Művelődési Ház és az Egészség-ház közötti térre. Érdekeséggé válhat, hogy a pályázaton ez az alkotás csupán harmadik helyezést ért el, de a közvélemény nyomására (és mivel az első és a második helyezett pályamű nem a nyelvészt ábrázolta) ezt készítették el. A Nyelvművelő Napokon a Nyelvőrrel és a hazai nyelvműveléssel kapcsolatos előadások hangzottak el. Előadóként szerepelt Lőrincze Lajos, Nyíri Antal, Szathmári István, Szeli István, Dávid András és Sinkovits Ferenc. Műsoron volt még vidám nyelvi vetélkedő általános iskolai tanulók részvételével, a fogalmazási verseny eredményhirdetése, a Szarvas Gábor-émlékiállítás megnyitása és a Jugoszláviai Magyar Nyelvművelő Egyesület közgyűlése, kísérő rendezvényként pedig gyárlátogatás, irodalmi est és színházi előadás.

A játékos nyelvi vetélkedő a továbbiakban is műsoron szerepelt, a hetvenes években Grétsy László és Vargha Balázs vezetésével, a nyolcvanas években Molnár Csikós László volt a játékvezető, a kilencvenes évektől két évtizeden át Szűts László töltötte be ezt a szerepet. Az utóbbi években Szűcs Budai Engelbert vezeti a hetedikesek

Levelezőlap Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok ADA 1970 emblémával, 1970. X. 12., pecséttel, Rados Csaba (Zsigikém) 24 Rue de Basfrois Paris XI Francuska címmel.

A szöveg: Édes Zsigikém, Három napig ünnepeltük anyanyelvünket Adán. Apádat felmagasztalták, neki ítelték az első Szarvas Gábor díjat. Ime egy pár notabilitás aláírása. S ... leveled megkaptam, hamarosan írok én is, Anyád. Aláírások: Lőrincze Lajos, Bárczi Géza, Zalai Györgyné, Jakab László, Rehák László, Urbán János, Kossa János, Korom Tibor, Dávid András, Pénovázt Antal, Grétsy László, Deme László, Rónai Béla (továbbá két azonosíthatatlan aláírás). A levelezőlapon található aláírásokat Molnár Csikós László azonosította, és ezt a megjegyzést fűzte hozzá: „A levelet minden bizonnyal ifj. Keck Zsigmond anyja írta Párizsban levő fiának, hogy apja, Kossa János nyelvművelő Szarvas Gábor-díjat kapott Adán. A levelet Újvidéken adták postára, Zsigi szállásadójának címezve.”

játékos nyelvi vetélkedőjét, amelyen hagyományosan kéttagú csapatok képviselnek egy-egy iskolát. Idővel egyénivé alakult a verseny, azzal hogy a szóbeli részében a tíz legjobb írásbeli teljesítményt elérő tanuló vehet részt. A szervezőbizottság újítása szerint már egy ideje 15 tanuló versenyez a színpadon.

1974-ben a fordítás kérdéseit vitatták meg a Nyelvművelő Napok tudományos ülészakán, 1976-ban „Nyelvhasználati szintek és stilisztikai vétségek közeleti nyelvünkben” volt a témakör, 1978-ban a jugoszláviai magyar nyelvű tankönyvek nyelvezetével foglalkoztak az előadók, 1981-ben pedig a beszélt nyelv került az érdeklődés középpontjába.

Az előadók köre 74-től kezdve fokozatosan bővült. 1974-ben előadást tartott Varga László, Mikes Melánia, Merényi Imre, Tarnóczi Lóránt, Hock Rezső, Horváth Mátyás és Gombár Imre, 1976-ban Horváth Mátyás, Hernádi Sándor, Szathmári Ist-

ván, Grétsy László, Rácz Endre, Pénovázt Antal, Láncz Irén, Sátai Pál, Szloboda János, 1978-ban pedig Dávid András, Nagy József, Molnár Csikós László, Hernádi Sándor, Rácz Endre, Korom Tibor, Kálmán Béla, Varga Zoltán, Bálint János, Kaszás József és Gubás Jenő. 1981-ben előadásra készült, de nem tarthatta meg Molnár Csikós László, Deme László, Wacha Imre, Mikes Melánia, Matijevics Lajos, Penavin Olga, Saffer Veronika, Sátai Pál, Láncz Irén, Marković Radmila.

A Nyelvművelő Napok történetének az első időszakában fokozatosan kialakult az a hagyomány, hogy az elhangzott előadások szövegét sokszorosították a szervezők, 74-ben már gyakorlatilag az egész anyag hozzáférhető lett sokszorosított formában (több előadás pedig folyóiratban is megjelent, elsősorban a Hungarológiai Intézet Tudományos Közleményeiben). 1976-ban egy rózsaszín borítójú, stencilezett kiadvány került a meghívottak kezébe. A figyelmesebbek hamar észrevehették, hogy nem folyamatos az oldalszámozása: a 86. oldal után a 105. következik, a 133. után pedig a 144. Üzemi nyomdában készült, de nem ez az oka a hiányosságnak.

Politikai erők avatkoztak közbe, két előadónak, Hock Rezsőnek és Papp Györgynek a személyét alkalmatlannak ítélték arra, hogy olyan nagy nyilvánosság előtt szerepeljen, mint a Nyelvművelő Napok közönsége. Már sokszorosított előadásuk szövege így a kiadványba sem kerülhetett bele, a műsorfüzetről nem is szólva.

1978-ban és 1981-ben a Nyelvművelő Napok tudományos ülészakájának az anyaga teljes egészében nyomtatásban jelent meg, mégpedig az Oktatás és Nevelés 26., illetve 41. számában. A két anyag közt „csupán” az a különbség, hogy a 78-as évi el is hangzott, a 81-es viszont nem. Az 1976-ban történt eset ismétlődött meg, de jóval nagyobb mértékben. A háttérből árgus szemekkel figyelő politikai erők 1981-ben a teljes előadógárdát megfosztották a közszerepléstől. A szervezőbizottságot is elmarasztalták, a már szétküldött meghívók és a nyomtatásban megjelent előadás-szövegek ellenére a rendezvényt nem lehetett megtartani. A szervezők közül többen pártbüntetést kaptak. A helyzet drámaiságát egy esettel jellemezném. A szervezőbizottságnak a rendezvény betiltását követő ülésén nyilatkozatot kellett megfogalmaznia, hogy a következő évre halasztja a Nyelvművelő Napok megtartását. Urbán János, tucatnyi könyv szerzője próbálkozott a dologgal, de annyira izgatott volt, hogy egy épkezláb mondatot is alig sikerült összeállítania.

A következő év tavaszán, amikor Szarvas Gábor születésének emléknapja elérkezett, szóba sem került az elmaradt rendezvény megtartása, Szarvas Gábor szobrát még csak megközelíteni sem merte senki, nemhogy csokrot helyezett volna eléje. Ilyen lehangelő véget ért a Nyelvművelő Napok történetének első időszaka.

A hivatalos rehabilitáció szerencsére (vagy inkább abszurd módon) nem sokáig váratott magára. 1982 őszén Szarvas Gábor ügye elmozdult a holtpontonról. A politikai erők zöld fénnyel adtak, hogy megünnepelhessük a nagy nyelvtudós születésének 150. évfordulóját. A vajdasági jelleg kidomborítása jegyében ötnyelvű plakátok készültek, ezek olyan helységekre is eljutottak, ahol még nem is hallottak Szarvas Gáborról. A tartomány szerb, horvát, montenegrói, szlovák, román és ruszin lakosai is tudomást szerezhettek róla. Megjelent Láncz Irénnek a Szarvas Gáborról írt kismonográfiája, a Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete tudományos tanácskozást szervezett Szarvas Gábor munkásságáról (ezen előadó volt Láncz Irén, Penavin

Olga, Gordana Jovanović, Matijevics Lajos, Papp György, Molnár Csikós László), december 11-én pedig Major Nándor jubileumi előadást tartott Adán a zömmel (kommunista) párttagokból álló közönségnek. Többek között hangsúlyozta, hogy minden nyelvnek vannak hagyományai, értékei és sajátosságai, amelyeket ápolni kell. A Nyelvművelő Napokról szólva elmondta, bővíteni kell a koncepcióját, hogy minél inkább saját erőnkkel oldjuk meg a nyelvművelés kérdéseit. Az új koncepció kidolgozása, megvitatása, jóváhagyása hónapok egész sorát vette igénybe, és egyébként sem került rá sor 1983-ban, hanem csak 1984-ben. 1984 novemberében a Tartományi Közművelődési Közösség keretében végre megalakult az új szervezőbizottság. A Nyelvművelő Napok megtartását 1985 októberére terveztük, többszöri kényszerű halasztgatás után végül 1986. január 26-án került rá sor. A téma a helyesírási szabályzat új kiadására való tekintettel igen időszerű volt: a magyar helyesírás szabályozásának általános és sajátos kérdései. A tudományos értekezlet megtartásának színhelyéül az újvidéki Bölcsészettudományi Kar szolgált. Referátumot tartott Ágoston Mihály, Papp György, Láncz Irén, Molnár Csikós László és Fábián Pál, korreferátummal szerepelt Tomán Mária, Faragó Kornélia, Szloboda János és Kovács T. Ilona. A Nyelvművelő Napok keretében Moholon nyelvművelő vetélkedőre került sor hetedikes tanulók részvételével (úgy, hogy a magyart környezeti nyelvként tanulókat is bevontuk a versenybe).

1987-ben a magyar beszélt nyelv kérdéseiről folyt tanácskozás (előadással vett részt rajta Papp György, Wacha Imre, Ágoston Mihály, Molnár Csikós László, Láncz Irén, Guelmino Szilvia, Rajsli Ilona), 1989-ben pedig a „Nyelvi értékeinek és gondjaink” közös címhez igazodtak az előadók (Molnár Csikós László, Papp György, Láncz Irén, Rajsli Ilona, Bagi Ferenc, Turi Márta, Katona Edit, Kemény Gábor). A nyelvi vetélkedő színhelye 1987-ben Kikinda, 1989-ben Topolya volt. Az 1987. évi Nyelvművelő Napok alkalmából Adán Szarvas Gábor szobrának a megkoszorúzására került sor, 1989-ben is volt koszorúzás, továbbá a Nyelvművelő Füzetek című sorozat bemutatása és nyelvészeti tárgyú művek kiállítása. Az Újvidéken tartott tudományos értekezletek anyaga nyomtatásban is megjelent. Az 1985/86. évi Nyelvművelő Napoké a Hungarológiai Közlemények 66–67. számában, az 1987. évi a 73., az 1989-es pedig ugyanennek a folyóiratnak a 80. számában (és különnyomtatásban is).

Ennek az időszaknak az újrakezdés nehézségein kívül a tudományosság erősödése is jellemzője volt. A Nyelvművelő Napok rendezvényeit különböző településeken tartották meg, ez hátrányosan befolyásolta az egységét, a tömegessége is némileg csökkent. A Jugoszláviai Magyar Nyelvművelő Egyesület és a Hungarológiai Intézet együttműködésének köszönhetően a Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok átvészelte a nehéz éveket, sikerült biztosítani számára a folytonosságot, lehetővé tenni a megmaradását.

Már 1989-ben felvetődött annak gondolata, hogy ne csak formálisan rehabilitálják a Nyelvművelő Napokat, hanem ténylegesen, úgy, hogy visszakerüljön Adára a természetes közegébe. Ebben az évben ünnepelte fennállásának 25 éves jubileumát a Jugoszláviai Magyar Nyelvművelő Egyesületek Szövetsége (akkor éppenséggel ez volt a neve). Egyesek a nyelvművelés sanyarú helyzetén keseregtek (mint Hock Rezső), mások viszont a nyelvművelő mozgalom újjáéledéséről beszéltek (mint Ágoston András).

1990-ben már Adán került sor a Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok húsz évének a megünneplésére. Megemlékezést Szabó Szabados Ilona tartott. A Nyelv és tudat című tudományos ülésszak három előadója közül kettő sajnos távol maradt, csupán Hódi Sándor előadása hangzott el. Sajátos színt adott a rendezvénysorozatnak a Nyelvművelő Napok jövőjéről szervezett kerekasztal-beszélgetés. Voltaképpen itt dőlt el véglegesen, hogy Adán kell maradnia a rendezvénynek. A szokásos műsorpontok (koszorúzás, a kiállítás megnyitása, nyelvi vetélkedő, színházi előadás) nyilvános rádiófelvétellel bővültek (a Szabó Szabados Ilona vezette Szarvas Gábor Irodalmi Nyelvművelő Diáktúdió műsoráról van szó), továbbá Szűts László tanfolyamot tartott a nyelvi játékok vezetői számára.

A kilencvenes években a rendezvény pénzelésében is változásokra kerül sor, a közösségi (önkormányzati és tartományi) pénzforrások adományozóktól és alapítványoktól befolyt összegekkel egészülnek ki, továbbá természetbeli juttatások is érkeznek. 1991-ben „A magyar nyelvi műveltség Jugoszláviában” gyűjtőcím alatt hangzottak el tudományos előadások, Molnár Csikós László, Göncz Lajos, Vajda József, Varga Zoltán író, valamint Hódi Éva tollából. Ebben az évben első ízben rendeztük meg a középiskolások beszédversenyét (Molnár Csikós László kezdeményezésére). Ennek az a célja, hogy fiataljaink beszédképességét erősítse, hogy ne csak szavalni tudjanak, hanem megadott témát, szöveget, gondolatokat meggyőzően előadjanak. Noha a tanárok közül többen szkeptikusan viszonyultak ehhez az elképzeléshez, az eredmény nyilván eloszlatta a kétségeket. A versenyzők többsége sikeresen megoldja a szövegértés és a szövegmondás feladatait mind a szabadon választott, mind a kötelező szöveg tekintetében. Külön értéknek számít, ha a középiskolás tanuló megadott szöveg reprodukálásán kívül a saját gondolatait, véleményét is tolmácsolja. A sajtóviasszhangokban olykor beszédművészeti vetélkedőként szerepel, de inkább szónokversenynek felel meg. A versenyen részt vevők száma egyes években a harmincat is meghaladta. 2002-ben a korábbi évekhez képest jóval tömegesebb volt a verseny, negyvenen vettek részt rajta. Zömük vajdasági középiskolát képviselt, rajtuk kívül hat magyarországi és két erdélyi diák is benevezett.

1992-ben, 1993-ban és 1994-ben a 1991. évihez hasonló rendezvények szerepeltek a Nyelvművelő Napok műsorán. Az 1992. évi tudományos ülésszaknak az iskolai anyanyelvápolás volt a témája (előadást tartott Láncz Irén, Horváth Mátyás, Grétsy László, Ágoston Mihály, Molnár Csikós László, Szabó Mihály Gizella, Szende Aladár és Pápainé Kemenczey Judit, Mulai Júlia pedig korreferátummal szerepelt). 1993-ban „Nyelvi kultúra – nyelvi közösség” gyűjtőcím alá sorakoztak az előadások (Pomogáts Béláé, Koleczonay Katalin, Szűts Lászlóé, Ágoston Mihályé, Molnár Csikós Lászlóé és Bosnyák Istváné). 1994-ben a család és az anyanyelvi tudat jegyében mondták el fejtegetéseiket a hazai és a külföldi előadók (Pomogáts Béla, Mirmics Károly, Molnár Csikós László, Varga Zoltán, Harmath Károly és Koleczonay Katalin). Ennek az utóbbi ülésszaknak az előadásai közül négy teljes terjedelmében megjelent az Üzenet című folyóirat 24. évfolyamának 12. számában (és különnyomatban is).

Fontos mozzanatnak bizonyult a Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok életében az a körülmény, hogy 1993. február 4-én megalakult az a Szarvas Gábor Nyelvművelő Egyesület. Ez hozzájárult a szervezési teendők észszerűsítéséhez, és erősítette

a Nyelvművelő Napok jogállását (teljesen azonban nem oldotta meg). Noha nem a Vajdasági Magyar Nyelvművelő Egyesülettől való eltávolodás volt az alapítók szándéka, sajnálatos módon ez is egy folyamánya lett. A két egyesület közötti illetékeségi és egyéb nézetkülönbséget sikerült tisztázni, úgyhogy ez a rendezvény továbbra is betölthette azt a szerepet, amit közösségünk elvár tőle, hogy a hazai nyelvművelés legfontosabb megnyilvánulása, kiteljesedése legyen.

1995-ben „Nyelvművelésünk múltja és távlatai” volt a tanácskozás közös címe (előadásával szerepelt Láncz Irén, Molnár Csikós László, Grétsy László, Wacha Imre, Ágoston Mihály, Hódi Sándor, Rajsli Ilona, Szloboda János), 1996-ban a magyar nyelv és művelődés évszázadaival foglalkoztak az előadók (Pusztay János, Rokay Péter, Gerstner Károly, Rajsli Ilona, Ágoston Mihály, Toró Tibor), 1997-ben pedig nyelvünk helyzetével (Szűts László, Kiss Jenő, Péntek János, Ágoston Mihály, Várady Tibor, Papp György, Molnár Csikós László, Wacha Imre, Csernicskó István). 1998-ban a pszicholingvisztika jutott kifejezésre néhány dolgozat erejéig, a nyelv és a lélek viszonylatairól érkezett Hódi Sándor, Cseh Márta és Göncz Lajos, 1999-ben „A magyar nyelv helye a világban” témakörében fejtette ki gondolatait Janusz Bancerowski, Mikola Tibor, Rajsli Ilona, Molnár Csikós László, Pomozi Péter, Hódi Éva.

2000-ben rendkívüli körülmények között folytak az előkészületek, de a szervezők a nehézségek ellenére sem álltak el attól, hogy a vajdasági magyar nyelvművelésnek a legjelentősebb rendezvényét ebben az évben is megtartsák. Külön örömet jelentett az, hogy a hónap második hetében (tehát a rendezvény előtt) elhagyta a sajtót A Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok 30 éve című millenniumi kiadvány, valamint a Nyelvművelő Napok 1999. évi rendezvényéről szóló könyvecske. Az „Anyanyelvünk a harmadik évezred küszöbén” című tudományos konferencia előadói voltak a debreceni Sebestyén Árpád, az újvidéki Ágoston Mihály, a budapesti Szűts László, a zentai Hajnal Jenő, a budapesti Wacha Imre, valamint a magyarkanizsai Papp György.

A 2001. évi tudományos tanácskozás témája az „Idegen nyelvi hatások a magyar nyelvben” volt. Előadást tartott Balázs Géza (Idegenszerűségek a mai magyar nyelvben), Büky László (Mennyire idegen egy nyelvi elem?), Molnár Csikós László (Az idegen szavak meghonosodásának kérdései), Láncz Irén (Nézetek az idegenszerűségekről a XVIII. és a XIX. században), Minya Károly (Idegen szavak a rendszerváltozás óta), Katona Edit (Mindennapi idegenszerűségeink jellege és elfogadottsága), Koltói Ádám (Ezt jól elshowztuk! – Médiamódi).

2002-ben az írás és az olvasás témakörének jegyében tartott rendezvénysorozat jelentőségét két aktualitás is növelte, mindkettő százhetven éves jubileumhoz kapcsolódik: 1832-ben született Szarvas Gábor, és ebben az évben tette közé a Magyar Tudományos Akadémia az első egységes helyesírási szabályzatot. Előadást tartott Nagy János (Szeged), Rajsli Ilona (Újvidék), Zimányi Árpád (Eger), Papp György (Újvidék), Cs. Nagy Lajos (Budapest–Kolozsvár), Csáky Sörös Piroska (Újvidék), Csányi Erzsébet (Újvidék).

2003-ban a kommunikáció kérdéseire kapcsolódtak a Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok rendezvényei. Ez a tudományos ülésszakon jutott legfőképpen kifejezésre, amelynek előadásai a nyelvi és a nyelven kívüli kommunikáció témája köré csoportosultak. Előadók voltak: Hódi Éva, Balázs Géza, Láncz Irén, Síklaki István,

Molnár Csikós László, Németh Enikő, Franyó Zsuzsanna. 2004-ben a rendezvények a nyelvi stílus jegyében folytak, ezzel összhangban Balázs Géza, Láncz Irén, Kemény Gábor, Hózsá Éva, Kormányos Katona Gyöngyi tartott előadást.

2005-ben a játékos nyelvi vetélkedő írásbeli részével egyidejűleg, tíztől tizenegy óráig – újítként – a község negyedik osztályos tanulóinak egy csoportja is részt vett a nyelvi játékban, amelyet Szűcs Ilona nyugalmazott tanár vezetett, a zsűrizést pedig a felsősöket kísérő tanárok látták el. Néhány évig Szűcs Budai Engelbert, majd pedig Molnár Csikós László volt a játékvezető, jelenleg Polyák Szollár Anna végzi ezt a feladatot.

2005. október 15-én Szarvas Gábor mellszobrának megkoszorúzását követően Almási Gábor szabadkai szobrászművész retrospektív tárlatának megnyitására került sor. A jelenlegi Szarvas Gábor-szobor is az ő munkája. A kiállítást a művész életrajzírója, Ninkov Kovacsev Olga nyitotta meg. A tudományos ülésszakon a helyes és szép magyar beszéd témaköréhez illeszkedett Hódi Éva, Balázs Géza, Molnár Csikós László, Szűts László, Pásztor Kicsi Mária előadása.

2006-ban a „Szavaink és neveink eredete” közös cím fogta egybe az előadásokat, amelyeket Kiss Gábor, Posgay Ildikó, Molnár Csikós László, Köröendi Ferenc tartott.

„A magyar nyelv és kultúra a világhálón” volt a címe a 2007. évi rendezvénynek. A tudományos ülésszak kezdete előtt kettős díjátadásra került sor, Szűts László Az év nyelvművelője elismerésben részesült, Hódi Sándor pedig Szarvas Gábor-émlékérmeket kapott. Szűts László tevékenységéről Balázs Géza beszélt, Hódi Sándor érdemeit pedig Molnár Csikós László méltatta. Előadást tartott Láncz Irén (Szarvas Gábor, a nyelvész és a nyelvművelő), Prószéky Gábor (Igényesség, helyesírás, számítógép), Hódi Sándor (A világháló néhány nyelvi, kulturális vonatkozásáról), Balázs Géza (Az internet-korszak kommunikációja), Hajnal Jenő („Ha védőháló feszülne az égen” – A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet digitalizálási tervei), Kiss Gábor (Szótárak az internet korában különös tekintettel az Értelmező szótár + című kiadványra).

A Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok 2008. évi konferenciája a nyelvek és a nyelvjárások jövőjének volt szentelve. Előadások: Miként vélekedünk a nyelvjárásokról? (Kiss Jenő), A nyelvek viszonylagos nagysága (Molnár Csikós László), Nyelvjárások reneszánsza? (Balázs Géza), Nyelvföldrajzi kutatások a Délvidéken – múlt, jelen, jövő (Juhász Dezső), Élő bácskai nyelvjárások (Silling István), A magyar nyelv uniós lehetőségei (Samu Erika).

2009-ben a „Nyelvújulás és világlátás” című tudományos tanácskozáson hat előadás hangzott el: Hódi Sándor: Nyelv és világlátás, Balázs Géza: Anyanyelvi világképünk, Molnár Csikós László: A magyar nyelvújítás helye az európai nyelvek megújulásában, Várady Tibor: Megjegyzések határok és nyelvek valóságáról, Pusztai Ferenc: Hagyomány és újítás a magyar szóalkotásban, Mínya Károly: Az új szavak több szempontú megközelítése.

A 2010. évi, jubiláris Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok rendezvényei a nyelvstratégiának és a nyelvművelésnek a kérdéseivel voltak kapcsolatban. Konferen-

Szarvas Gábor mellszobrának megkoszorúzása Adán 2007-ben
(Balázs Géza, Szűts László, Kiss Gábor, Prószéky Gábor)

cia-előadások: Négy évtized az anyanyelv szolgálatában – Negyvenéves a Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok (Hódi Éva), A nyelvstratégiától a kulturális stratégiáig (Pomogáts Béla), Nyelvstratégia – nemzetstratégia (Hódi Sándor), Miért van szükség magyar nyelvstratégiára? (Balázs Géza), Magyarul Romániában – helyzetek és lehetőségek (Gál Noémi).

A 2011. évi tudományos tanácskozáson (Nyelvhasználati jogok és lehetőségek) az Ada község képviselő-testületének tanácstermében egybegyűlt vendégek és érdeklődők Konc Éva operaénekes fellépése után meghallgathatták dr. Ortutay Katalinnak, Várkonyi Zsoltinak, Deli Andor magiszternek, dr. Pál Tibornak és dr. Szoták Szilviának az előadását.

A 2012–2020 közötti időszakban a Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok témái a következők voltak: Beszéd- és szövegértés, A gondolkodás és a nyelv, Nyelv és közösség, A nyelv határai, A nyelvi norma, Nyelvi kultúra – nyelvi viselkedés, Nyelvhasználati változások napjainkban, A nyelv és az etika, A nyelvművelés időszerezése. Ezen a tanácskozáson előadást tartott: Balázs Géza (négyszer), Bogár László, Bóna Judit, Fűzfa Balázs, H. Varga Márta, Hódi Éva (kilencszer), Hódi Sándor (kilencszer), Horváth Péter Iván (háromszor), Karácsony Fanni (kétszer), Kardos Tamás (kétszer), Kemény Gábor (háromszor), Kolozsi Béla, Kugler Nóra, Láncz Irén, Magyarai Sára (kétszer), Molnár Csikós László (nyolcszor), Nemesi Attila László, Pásztor Kicsi Mária, Pomogáts Béla, Pomozi Péter (hatszor), Pölcz Ádám, Pusztay János, Sólyom Réka, Tóth Szergej, Várady Tibor. 2020-ban a járványhelyzet miatt a tanácskozás rendhagyó módon zajlott, mivel az előadóknak csak egy része tartotta meg személyesen az előadását, egyes előadásokat viszont felolvasás vagy videó formájában hallgathattak meg a jelen lévők.

A Nyelvművelő Napok dokumentumai 1996 óta minden évben külön kiadvány formájában jelennek meg. Ebben rendszerint helyet kap az előző évi rendezvény programja, az elhangzott előadások szövege, a rendezvény sajtóviszhangja, a támogatók névsora, a rendezvény képanyaga, továbbá szerepelnek a játékos nyelvi vetélkedő feladatai, résztvevői és díjazottjai, a középiskolások beszédversenyének kötelező szövege, résztvevői és díjazottjai, a negyedikesek nyelvi játékának résztvevői és díjazottjai stb. Balázs Géza több alkalommal bemutatta modern nyelvstratégiai törekvéseit, itt foglalta össze a magyar nyelv művelés utóbbi másfél évtizedének eseményeit, egy későbbi, a fél évszázadot lezáró kiadványban pedig értékelte a Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok 50 éves történetét (Balázs 1996, 2006, 2020, 2021).

A 2020. október 15–16. közötti, 50. jubileumi ünnepség kiadványában (Hódi 2000) a nyelv művelés időszerűségéről írt Balázs Géza, Hódi Éva, Hódi Sándor, Kemény Gábor, H. Varga Márta, Molnár-Csikós László és Pomozi Péter.

2021-től a Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok új keretek között folytatódik.

Szakirodalom

- Balázs Géza 1996. Egy lehetséges magyar nyelvstratégia körvonalai. *Magyar Nyelvőr* 250–63.
- Balázs Géza 2006. A magyar nyelv művelés tizenöt éve. In: Hódi Éva (szerk.): *Anyanyelvünk szolgálatában. A Szarvas Gábor Nyelvművelő Egyesület jubileumi kiadványa*. Szarvas Gábor Nyelvművelő Egyesület. Ada. 2005. 13–23.
- Balázs Géza 2020. *Kultúra- és nyelvvesztésünk ötven éve*. (Ötven év anyanyelvünk művelésének érdekében, Az 50. éves adai Szarvas Gábor nyelv művelő napok köszöntése.) In: Hódi Éva szerk. 13–22.
- Balázs Géza 2021. *A Szarvas Gábor Nyelvművelő Egyesület helye napjaink nyelv művelő tevékenységében*. In: Hódi Éva – Molnár-Csikós László – Hódi Sándor. 11–17.
- Hódi Éva (szerk.) 1996. *25 éves a Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok*. Ada, 1995. október 12–14. Szarvas Gábor Nyelvművelő Egyesület. Ada.
- Hódi Éva (szerk.) 2000. *Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok 30 éve*. Millenniumi kiadvány. Szarvas Gábor Nyelvművelő Egyesület, Magyarok Világszövetsége Jugoszláviai Országos Tanácsa. Ada.
- Hódi Éva (szerk.) 2020. *A nyelv művelés időszerűsége*. Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok, Ada, 2020. október 15–16. Szarvas Gábor Nyelvművelő Egyesület. Ada.
- Hódi Éva – Molnár-Csikós László – Hódi Sándor (szerk.) 2021. *Nyelvünk ügyében. A Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok ötven éve*. Szarvas Gábor Nyelvművelő Egyesület. Ada.

Molnár Csikós László
ny. rendes egyetemi tanár
Újvidéki Egyetem
Bölcsészettudományi Kar
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
E-mail: mcsikos@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-7361-034X>